

(102. Beneficium, seu Legatum, ad quod vocantur patricii alicujus loci, potest conferri non solum patriciis originariis, sed etiam Domiciliariis. (103. Patria enim est duplex, una originis, altera Domicilii, ut notant communiter DD. allegati et secuti ab Ursaya *cit. discept.* 50. a num. 75. Unde cum quis per decennalem habitationem cum retentione domus, et supportatione onerum Civicorum, et animo morandi perpetuo in aliquo loco reddatur verus patricius illius loci, per text. in *cit. leg. Nec ipsi 2. et leg. Cives 7. de incolis*, debet admitti ad tale Beneficium, seu Legatum, ad quod vocantur patricii. Vide dicta *supra n. 53 et seq.*

104. In dictis tamen, et similibus dispositionibus est serio, attente, et caute investiganda voluntas disponentis, seu erigentis, vel relinquentis, idque perpendendum ex verbis ipsius vocantis, et qualitatibus vocatorum. Potest enim Testator vocare naturales intelligendo, non solum domiciliarios, sed etiam oriundos alicujus Civitatis, vel Oppidi, prout quando est sermo de naturalibus alicujus Regni, in quo non domiciliarii tantum intelliguntur, sed etiam qui ibidem originem habent. Gregorius in *leg. 2. tit. 24. p. 4. gloss. 14. Salced. ad Bernard. cap. 54. num. 23. Bolanus in Curia tom. 2. leg. 1. cap. 1. num. 37. Sanchez Consil. 1. 2. cap. dub. 9. Amostaz. loc. cit. num. 61.* Et aliter potest naturales vocare intelligendo de iis, qui solum sunt domiciliarii, quamvis originem non habeant, ut sunt, qui decennalem habitationem habent in aliquo loco cum retentione domus, supportatione onerum Civicorum, et animo ibidem perpetuo permanendi. Item vocando originarios potest Testator intelligere non solum de iis, qui nati sunt in loco, ubi parentes eorum habent domicilium constitutum, sed etiam de iis, qui nati sunt per transitum, seu casu in loco, ubi eorum parentes non habent domicilium, sed tanquam peregrini per transitum, aut casu ibi reperiebantur.

(105. In his casibus, si Testator sub nomine naturalium voluerit solos originarios intelligere, non debent admitti domiciliarii, quia exclusi censentur. Castrensis 1. p. cons. 21. n. 5. Menoch. l. 6. *presumpt.* 30. n. 22. Gail. l. 2. *Obs.* 35. num. 6. Barbosa in l. *Heres absens § Proinde ff. de judiciis art. de for. orig. n. 58. Amostaz. loc. cit. num. 61.* et alii passim. Et si voluerit comprehendere etiam domiciliarios, etiam isti, quamvis originem non habeant, sunt admittendi, per text. in *cit. l. Nec ipsi 2. et l. Cives 7. Cod. de Incolis*, et dicta *supra n. 53. et seq.*

106. Si vocando originarios voluerit Testator intelligere solum de illis, qui nati sunt in loco, ubi eorum parentes habent domicilium constitutum, non debent admitti, qui nati sunt per transitum, seu casu in loco, ubi eorum parentes non habent domicilium, sed tanquam peregrini per transitum, aut casu ibi reperiebantur, per text. in *l. Filios 3. Cod. de municip. et originariis*, et dicta *supra num. 70 et 71.* Si autem voluerit comprehen-

dere etiam eos, qui nati sunt per transitum, aut casu in loco, ubi parentes non habebant domicilium; etiam isti veniunt admittendi per text. in *leg. Municipem. 2. ff. Ad municipalem, et in leg. Cives 7. Cod. de Incolis*, et dicto *supra n. 69. et seq.* (107. Cum hoc tamen ordine, quod habentes omnes qualitates volitas a Testatore præferendi sunt habentibus solum aliquas ex ipsis; unde qui sunt naturales, et domiciliarii, præferendi sunt pure domiciliariis, et pure naturalibus. Et qui sunt originarii nati in loco, ubi eorum parentes habent domicilium, præferendi sunt originariis natis in loco, ubi eorum parentes non habent dictum domicilium. Et sic de similibus. Hoc enim est magis conforme Testatoris voluntati, quæ tamquam Lex est omnino servanda per text., in *cap. Ultima voluntas 4. caus. 12. quæst. 2. l. In conditionibus, et demonstrationibus l. Cum quæst. 23. in fine Cod. de Legatis*, et dicta *supra num. 93. et sequent. et num. 100.*

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(108-109-110. Jus Civitatis differt a jure Civilitatis. Illud regulariter est potestas dandi seu condendi e pago, vel alio loco Civitatem, id quod ad Regalia Majestatis, vel majora Principi reservata referunt; L. 1. *C. de Metrop.* Beryt. Stephanus de *Jurisdic. lib. 1. par. 1. cap. 1. membr. 2. n. 14. Limnæus de Jur. public. 2. c. 9. n. 128.* (111. Hoc autem est Jus recipiendi Cives, quibus dari solet facultas seu potestas utendi, fruendi commodis, libertatibus, et privilegiis, Civitatis. Besold. *Thesaur. Pract. Voce Stadt.* Knipsch. de *Jur. Civil. Imper. lib. 1. cap. 29. num. 1 et 2.* (112. Minimeque est de Regalibus; Mævius ad *Jus Lubecense part. 1. tit. 2. art. 2. n. 50. et 60.*

(113. Civilitas, ut tradit Auctor, acquiritur vel origine, vel domicilio, vel allectione. (114. De civilitate, quæ origine acquiritur, vulgo dicitur, non Matris, sed Patris spectandam esse originem; L. 1. § 2. *ff. Ad Municip. l. Filios C. de Municip. et originar.* (115. At intellige id procedere, si de Civilitate quæstio sit, ut quis particeps esse possit commodorum, et onerum omnium a jure ipsi Civilitati annexorum. (116. Cæterum si de Civilitate disseratur, ut admitti quis possit ad commoda ab homine relicta Civibus alicujus Locis, Filius non solum Patris, sed et Matris sequitur originem, Escobar de *Pontific. et Reg. Jurisdic. in Stud. c. 1. a num. 53. ad plur. seq.* et rursus *cap. 2. a num. 1 ad num. 16. Mendo de jure Academ. lib. 2. quæst. 18. num. 187. et plur. seq.* (117. Quinimo id ipsum obtinere, si quis non per Matrem, sed vel per Aviam, vel Proaviam originem ducat a Loco, de quo agitur, tenent iidem Auctores, prior, *d. c. 2. n. 17. et plur. seq. posterior d. q. 18. n. 181. et plur. seq.*

(118. De eo quæri solet, num natus ante cooptionem Patris in Civium numerum pro Cive originario haberi debeat? (119. Tractant de hac quæstione Besold. *Politie. lib. 1. c. 16. num. 8. Warmser. in fascicul. jur.*

public. exercit. 2. thes. 15. Carpzov. *Jurisprud. Forens. par. 2. c. 10. definit.* 32. Lysér. de *Jure Civilitatis § 20.* qui ultimus allegato loco pro affirmativa est, et hæc ita se habere concludit per *Leg. 2. ff. de Decurion.* nisi tamen speciali alicujus Civitatis Statuto aliud sit introductum.

(120. Quid requiratur ad Domicilii constitutionem explicat, et recte Strikius *dissert. jurid. tom. 9. disp. 10. cap. 3. § 6. et plur. seqq.* Confer etiam de domicilio Voet in *Commentar. ad Pandect. lib. 5. t. 1. n. 91. et plur. seqq.*

(121. Novi domicilii ratio an habeatur, si in fraudem ea mutatio facta sit? Consule Argent. ad *Consuet. Britan. art. 9. n. 5. Anton. Fabr. in Cod. lib. 9. tit. 30. defin. 10. n. 2. Larea decis. 94. n. 7. Ganaver. dec. 6. n. 7. 9. 28. 33. et 48.*

(122. Quod demum attinet ad allectionem,

CLAUSULÆ.

ARTICULUS NOVUS CASINENSIS.

SUMMARIUM.

ARTICULUS I. — Clausulæ Communes.

1. Etymologia nominis. — 2. Clausula apud jurisconsultos quid. — 3. Clausulas respicientes solemnitates actus notarius apponere potest; et quamvis non expressæ, pro expressis habentur. — 4. 5. De Clausulis in instrumentis, testamentis, etc., appositis. — 6. Si testator appositus in testamento Clausulis non contradixerit, illas approbare censetur. — 7. Quando Clausulæ censeri debeant appositæ a voluntate testatoris, vel contrahentium, et quando de stylo notariorum. *Remissive.* — 8. Clausula generalis explicatur per specialem. — 9. Clausula universalis quidam operetur. — 10. Clausula accessorie adjunctæ contractui simulat, quomodo judicentur. — 11. In quantum deroget Clausula derogatoria alicujus legis. — 12. Clausulæ appositæ in prima commissione an pro repetitis habeantur in aliis. — 13. De Clausulis appositis in privilegiis. — 14. Clausulæ præservativæ non tribuunt de novo jus. — 15. De Clausulis respicientibus plura, quæ determinabilia sunt. — 16. An Clausulæ executivæ poni solitæ post perfectum contractum aliquid innovent in principali dispositione. — 17. Clausula super quibus omnibus et singulis petiti sibi jus et justitiæ administrationi, quid operetur. — 18. Clausula salva moderatione. — 19. Clausula salvo consensu Domini, et non aliter, nec alio modo. — 20. De Clausula codicillari. — 21. Clausula si, et in quantum. — 22. Clausula sine præjudicio. — 23. De aliis Clausulis. *Remissive.*

ARTICULUS II. — Clausulæ Apostolicæ.

1. Clausula motu proprio, et certa scientia, et de plenitudine potestatis. — 2. Clausula supplementes. — 3. Clausula sine retardatione solutionis pensionis. — 4. Clausula amoto quolibet detentore. — 5. Clausula inducas et inductum defendas. — 6. Clausula Appellatione remota. — 7. Clausula quorum tenores. — 8. Clausula sine præjudicio executionis litterarum apostolicarum, et parito brevi, et judicato. — 9. Quenam

(1) In regno Utriusque Siciliae civitatis beneficio frui possunt I. Exteri Reipublicæ benemeriti; II. qui magno præditi sunt ingenio, vel nova inventa, aut utiles artes intulerunt; III. qui bona immobilia acquisierunt, ex quibus annuum censum ducatorum 400 fisco persolvunt: attamen animadvertendum eos civitatis jure gaudere minime posse, nisi per totum

multum interest, utrum quis recipiatur in numerum Civium decreto Decurionum, an rescripto Principis. Priori casu non aliter gaudet commodis cæterorum Civium, quam si et onera eorumdem subeat. (123. Posteriori vero casu gaudere valet commodis cæterorum Civium, quin dicta onera subeat, modo Princeps sciverit eum non esse subitarum ipsorum onera; idque quia videtur Princeps in hoc casu jus Civilitatis concessisse sine oneribus illis. Boss. de *Princip. n. 351.* Campell. ad *Constit. Ducat. Urbin. decr. 23. n. 307. (1)*

(124. De commodis, et oneribus Civilitati a jure annexis adi Strykium *Juridic. diss. tom. 9. disp. 10. c. 5. per tot.*

(125. Tum de modis, quibus amittitur Civilitas vide eundem Strykium *Juridic. diss. tom. 3. disp. 24. ser. per tot.* egregie æque ac late disserentem.

operetur Clausula parito brevi et judicato. — 10. Clausula volumus autem. — 11. Clausula vocatis vocandis, servatis servandis. — 12. Clausula si tibi constiterit. — 13. Clausula verificato prius. — 14. Clausulæ ut asseris, ut asseritur. — 15. Clausula quatenus. — 16. Clausula ex nunc prout ex tunc. — 17. Clausula si et in quantum. — 18. Clausula gratis ubique, etc. — 19. Clausula si ita est. — 20. Clausula tunc et ex casu. — 21. Clausula omni meliori modo. — 22. Clausula statum, et merita causæ. — 23. Clausula sine præjudicio, et dummodo tempore datæ non sit alteri jus quæsitum, etc. — 24. Clausula anteferri. — 25. Clausula arbitrio tuo, vel judicio tuo. — 26. Clausula audiat, et cognoscat, et justitiæ faciat. — 27. Clausula dummodo septem Missæ, etc., in altiori privilegiato, etc. — 28. Clausula pro jurato. — 29. Clausula arbitrio Romæ. — 30. Clausula conscientie tuæ committimus, etc., discretioni tuæ. — 31. Clausula volumus autem, quod si alias Christi fidelibus dictam Ecclesiam visitantibus. — 32. Clausula te a quibusvis excommunicationis, etc., absolventes. — 33. Clausula in tua, et in tuæ familie presentia. — 34. Clausula consentientibus dilectis filiis. — 35. Clausula ut pretium subrogetur in aliud prædium emendum. — 36. Clausula dummodo centum pro rectore. — 37. Clausula dummodo intrusus non sit. — 38. Clausula habita vel non habita possessione. — 39. Clausula quam et quas. — 40. Clausula summarie, simpliciter, sine strepitu, sine figura judicii, sola veritate inspecta, et de plano. — 41. Clausula si per diligentem examinationem idoneum repereris. — 42. Clausula contradictores compescendo. — 43. Clausula prout juris, et de iure. — 44. Clausula perinde valere. — 45. Clausula non aliter, alias, nec alio modo. — 46. Clausula pro expressis habentes. — 47. Clausula non obstantibus, etc. — 48. Clausula decretum irritans. — 49. Clausula districtius inhibentes. — 50. Clausula derogatoria. — 51. Clausula circa, vel circiter. — 52. Clausula ipso facto, et ipso jure. — 53. Clausula de facto et de jure. — 54. Clausula sine vitio spoliæ et salvo jure. — 55. Clausula in omnibus et per omnia. — 56. De aliis Clausulis. *Remissive.*

annum in regni territorio commorati fuerint; IV. qui per decennium ibi fuerint domiciliati, et habeant unde honeste vivant; vel qui per quinquennium, modo matrimonium contraxerint cum muliere ejusdem nationis. Ex decret. 17. Decemb. 1817. Vid. Collez, delle legi e Decreti Reali del Regno delle Due Sicilie. Ibi de forma adscriptionis. (EDIT. CASIN.)

ARTICULUS I.

Clausulæ communes.

(1. Clausula dicitur verbo claudo, et significat extremam partem alicujus rei, quo sensu accipitur apud Cic. *pro Cælo*. c. 27. in fin. Senec. ep. 66. ad fin. Sumitur etiam de conclusione ac fine periodi. Cic. 3. de Orat. c. 46. et nonnumquam ipsa periodus Clausula dicitur, et definitur a Diomed. lib. 1. *Orat.* et Victorin. lib. 1. *de art. Grammat. Compositio verorum plausibilis structuræ exitu terminata.* (2. Unde actus Clausulæ sæpe sumitur pro parte qualibet, seu capite edicti, legis, scripturæ, licet extrema non sit. Ulpian. *Dig. lib. 4. tit. 8. leg. 25. et tit. 6. leg. 23. a med. et leg. 26. ad fin.* Sed in litteris Apostolicis et in Jure Ecclesiastico Clausula accipitur pro dictione aliqua, quæ in illis solet apponi, et quæ continet conventiones, decreta, vel conditiones illis adjectas.

(3. Clausulæ respicientes solemnitates actus Notarius apponere potest; quamvis de hoc non sit expresse rogatus; quas si in publicatione non expresserit, pro expressis habentur. Felin. in cap. ex litteris 3. sub. num. 13. *vers. si autem concernunt solemnitatem, et si non exprimantur, habentur pro expressis; de fid. instrum.* ubi vide Bal. in cap. cum M. 9. num. 29. in fin. *vers. ibi vel esse debuerit, de const.*

(4. Clausulæ, quæ regulariter apponi solent in instrumentis, testamentis, etc., præsumuntur appositæ de Notariorum stylo; sed si testator fuisset persona idiota, nihil operantur dictæ Clausulæ, quamvis appositæ, nisi probetur testatorem de eorum vi certificatum fuisse, ut Gabr. de Clausula codicillari cum Clausula: *omni meliori modo; de consuet., concl. 1. num. 7. Bursat. Turret. in tract. de clausul. codicill. quæst. 9. num. 2. Mascard. de probat. in vero. certificatio concl. 283. apud Cyriac. contr. for. 360. lib. 2. num. 86. ad 107.* (5. Si vero Clausulæ sunt de illis, quæ regulariter non solent apponi, prout Clausula derogatoria ad futura testamenta, tunc validæ habentur, quamvis testator sit persona idiota, nam tunc Notarius de voluntate testatoris illas apposuisse censetur. Menoch. cons. 170. sub num. 24. apud Cyriac. l. cit.

(6. Si Notarius legit testamentum coram testatore, si iste non contradicit appositis Clausulis, illas approbare censetur, nisi, ut supra diximus, testator esset aliquis rudis, vel mulier; tunc enim earum vim testatori declarare tenetur. Aret. in. cons. fin. Corn. con. 150. col. 2. vol. 3. et cons. 225. col. fin. vol. 3. (7. Quando vero Clausulæ censei debeant appositæ a voluntate testatoris vel contrahentium, ac quando de stylo Notariorum, magna est contentio inter auctores. Vide Menoch. de arbitr. cas. 144. num. 9. seq. et de præsum. lib. 2. præ. 79. num. 4. et lib. 4. præ. 31. a num. 1. Altograd. contr. for. 82. num. 31. seq. Rot. coram Coccin. decis. 1366. num. 5. Gabr. lib. 6. de consuet. concl. 4.

(8. Clausula generalis antecedens explicatur per speciale subsequenter, si est clara; glos. in L. ille a quo 13. §. quid ergo, vero verba fideicommissi ff. ad Trebell. Navar. cons. 6. num. 9. de hæret. Rot. dec. 79. p. 6. rec. Si enim est dubia, non restringit generalem antecedentem. L. regula ff. de Jur. et fact. ignor. Dec. cons. 125. E contra vero dispositio generalis sequens explicatur per specialem antecedentem. L. si de certa 31. C. de tran. L. legatorum petitio §. fin. ff. de leg. 2. L. quoties. C. famil. erisc. et Doctores apud Rotam loco citato. Atque Clausula generalis est restringenda secundum naturam actus, cui apponitur, et refertur tantum ad ea quæ fuerunt specificata. L. si de certa C. transac. ubi Doctores; L. jubemus ad Vellejan; dummodo præcesserit Clausula specialis; quia tunc generalis sequens restringitur ad præcedentia narrata: nec generalis comprehendit majora expressis, et in privilegiis posita non porrigitur ad ea, quæ ignorata sunt. Natta cons. 209. Marta de clausul. p. 4. clausul. 1. et 2. Barb. claus. 116. Vide Begnudelli vero Clausulæ Communes num. 5. pag. 169. edit. Mutinæ 1757.

(9. Clausula universalis comprehendit omnia, ampliatur significatum verborum, cui adnectitur, et nullam patitur exceptionem. Schroeder. de feud. p. 10. sect. 5. Barb. claus. 126.

(10. Clausulæ accessorie adjunctæ contractui simulato, etiam simulatæ judicantur. Aretin. in L. 1. §. si vir uxori col. 3. ante med. *vers. sed hoc esset conceden. de plano ff. de acquir. posses.* Rot. decis. 81. num. 7. p. 9. rec. tom. 1.

(11. Clausula derogatoria alicujus legis in tantum legi derogat, in quantum cum ea pugnat. Barb. in extravag. ad reprimen. super *vers. non obstant. L. un. §. his tantummodo cum glos. C. de latin. libert. tollen. gl. in authen. de hæredibus ab intest. circa prin. in verb. vacantibus, quam singularem dici Roman. cons. 57. num. 2. apud Rot. decis. 289. num. 6. p. 3. rec.*

(12. Clausulæ appositæ in prima commissione habentur pro repetitis etiam in secunda, quomodo si causa aliqua esset advocata ab uno iudice, et alteri delegata, delegatio censetur facta cum iisdem Clausulis, quæ in prima; Rot. decis. 510. p. 2. ecc. n. 1. et sic semper Clausula appositæ in prima commissione pro repetita in aliis habentur, si adhuc manet prima commissio, secus vero si revocata fuit; Rot. decis. 140. n. 6. et 7 p. 6. rec. et cum priori causæ nova aliqua accessit, si quis vult prosequi priorem causam, Clausulæ censentur repetitæ, secus si novam tantum prosequitur. Maresc. l. 1. var. res. c. 87. n. 1. seq.

(13. Clausulæ appositæ in privilegiis censentur habere Clausulam: *quatenus pars uti velit.* Rot. decis. 229. n. 12. p. 2. rec. Oldrad. cons. 206. Sarnen. de trien. q. 94. n. 11. et de annua. q. 4. num. 4. apud Rot. l. c.

(14. Clausulæ præservativæ non tribuunt de novo jus, sed tantum conservant jus

præexistens. Rot. decis. 197. n. 9. p. 4. *divers. et decis. 418. n. 6. p. 13. rec.*

(15. Clausulæ respicientes plura, quæ determinabilia sunt, oportet quod omnia uniformiter æqualiterque definiantur, cum æqualis sit omnium ratio; L. jam hoc jure ff. de vulgar. et pupill. Dec. consult. 456. contra vero si non militat eadem ratio. L. si ita scriptum. ff. de manumiss. testam. Vide Vivian. in praxi Jurispatr. p. 2. lib. 13. cap. 8. num. 292. et seq.

(16. Clausulæ executivæ a Notariis poni solitæ post perfectum contractum, ut de quibus, etc. quæ omnia, etc., nihil innovant in principali dispositione, nisi fuerint expressæ in verbis substantialibus. Dec. in cap. ult. de pact. Abb. in cap. cum nostris, de concess. præb. Gratian. disc. for. c. 201. num. 92. In litteris vero Apostolicis nihil operantur; nam tunc adhibentur præter mentem Pontificis. Barbos. de clausul. claus. 115. Vivian. l. c.

(17. Clausula super quibus omnibus et singulis, petit sibi jus et justitiam administrari, adhibetur in libellis, et illos salvat i. a defectu conclusionis, et ab omni ineptitudine, ita ut sustineatur ex causa apta, quamvis conclusum super inepta. Pelleg. in pract. civil. p. 2. sect. 3. sub sect. 3. intersec. 1. n. 2. *vers. tertio; Gabr. cum concl. 1. 6. tit. de claus. concl. 4. n. 23. ii.* Facit, ut iudex possit judicare etiam de non petitis. Abb. in cap. fin. de jurejur. ita ut actor possit obtinere in actione personali, licet intentaverit realem, ut dicit Aleiat. cons. 216. in fin. Pellegr. l. c. Barbos. in cap. 1. num. 22. de offic. deleg. iii. Similiter operatur, quod si actor concludat in possessorio, cum narrata tam petitoriam quam possessorem respicere possunt, obtinere possit etiam in possessorio et e contra Corn. cons. 91. incip. in causa in pr. lib. 4. Tusc. lit. C. concl. 359. n. 5. iv. Operatur, ut virtute hujus Clausulæ videatur intentata omnis actio, quæ ex narratis colligi possit. Barbos. in cap. 1. col. 3. *vers. nota ibi etiam justitiam, de Offic. deleg. Pelleg. ubi supra vers. nono ut omnis.* Excipe primo, si constet ex prosecutis, quod actor ad certum remedium se continere voluerit. Innoc. in c. cum dilectus col. 1. *vers. qualis erit finis.* Secundo si ex narratis actio aliqua non competat, nec colligi possit, nam tunc nihil operatur dicta Clausula. v. Hæc Clausula liberat libellum ab omni contrarietate, si in ea non perseveratur, et salvat sententiam haud conformem libello. Marant. in Specul. p. 6. membr. 3. Scacc. de Jud. lib. 1. cap. 50. Tandem facit, ut iudex, licet non sit rogatus, possit, imo debeat deferre iuramentum actori semiplene, vel plusquam semiplene probanti. Mascard. de prob. concl. 954. num. 48. Abb. in cap. final. *vers. sed nec obstant, de Jurejur.* De aliis Clausulis in libellis apponi solitis vide Mascard. et Scacc. loc. citato. Eccles. obs. for. senat. Pedem obs. 22. n. 17. seq.

(18. Clausula salva moderatione relinquit locum compositioni etiam post sententiam

condemnatoriam. Riccius in prax. compos. res. 223. num. 3. q. 4.

(19. Clausula salvo consensu Domini et non aliter nec alio modo salvat vendentem feudum a caducitate. Curt. sen. cons. 8. Clar. in §. feudum quæst. 31. Simon de Præt. de interpret. ult. volunt. interp. 1. dub. 3. Maresc. lib. 1. var. res. p. 2. cap. 78. ibi n. 2. Rotæ decis.

(20. Clausula codicillaris obliquat institutionem et facit ut directa transeat in fideicommissariam. Fachin. l. 4. contr. jur. c. 91. Item facit ut filius debeat vocatis restituere hæreditatem patris, etiam si esset posthumus ignoranter præteritus. Clar. in §. testamentum; quæst. 46. Contrariam tamen secuti sunt sententiam Fachin. l. 4. cont. jur. cap. 11. Fusar. de substit. quæst. 479. num. 6. 19. et 22. Ciarlin. cap. 11. num. 17. præcipue si hæreditas esset restituenda extraneo. Rot. decis. 405. p. 9. rec. tom. 2. num. 53. seq. quæ assignat rationem, quia nempe a non præsumitur, quod, si testator scivisset se præterire filium, voluisset illum gravare de restituendo hæreditatem extraneo. De hac Clausula vide late Barb. de claus. claus. 21. pag. 369. edit. Lugdun. 1670. Mascard. de probat. conclus. 300. Perez. ad l. 1. vers. sexta solemnitas tit. 2. lib. 3. Ordin. pag. 108. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 1. lit. C. conclus. 292. et conclus. 304. num. 16. cum seq. Riccius in collect. decis. part. 1. collect. 59. et p. 4. collect. 1186. De Rub. in sing. Rotæ tom. 2. p. 4. d. 11. pag. 229. et d. 205. pag. 325.

(21. Clausula si, et in quantum, quæ ponitur in admissione positionum, ita præservat jus respondentis, ut confessio habeatur pro non emanata, si probari potest, quod positiones non erant admittendæ, et propterea quod reus non tenebatur illis respondere. Rot. in una Romana aliorum 28. Febr. 1582. coram Orano. Bas. jun. in l. 2. in fin. c. qui legit pers. habet stand. in Jud. Curt. jun. in l. cum et Judices, §. quod observari num. 106. C. de juram. quod propt. calumn. datur apud Rot. dec. 27. p. 9. rec. tom. 1.

(22. Clausula sine præjudicio non præservat a præjudicio in expressis, sed tantum in aliis. Oldrad. cons. 330. num. 9. in fin. Rot. decis. 23. pag. 9. tom. 1.

(23. De aliis Clausulis vide Begnudelli verb. Clausulæ Communes tom. 1. pag. 161. et 162. edit. Mutin. 1757.

ARTICULUS II.

Clausulæ apostolicæ.

(1. Clausula I. motu proprio et certa scientia, et de plenitudine potestatis tollit omnem subreptionem. DD. in cap. motu proprio, de præben. in 6. Clem. si Romanus Pontifex 4. eodem tit. de præben. Pal. Rub. in annot. ad decis. 90. p. 9. rec. Rot. Roman. num. 91. Et adeo ampliatur ista conclusio, ut impetrans gratiam cum tali Clausula non tenetur illam justificare, ut specialim de pensionario tenet Mascard. de probat. concl. 622. et 1233. et alii auctores apud Vivian. in praxi Jurispatr. p. 2. lib. 13. cap. 8. n. 21. Notandum tamen, quod quamvis gratia motu proprio con-